

BESLUIT AK OVER KERKELIJKE ACTIVITEITEN IN DE VERZELFSTANDIGDE GROTE KERK ZWOLLE,

13 april 2015

De AK heeft donderdag 9 april 2015 de gemeenteleden van de PGZ gekend in en gehoord over

- het besluit van de AK op 5 januari 2015 met betrekking tot de verzelfstandiging van de Grote Kerk
- de voorstellen aan de AK van 16 april 2015 met betrekking tot de kerkelijke activiteiten in de verzelfstandigde Grote Kerk.

Het verslag van deze gemeenteavond is in de AK geagendeerd voordat de AK onderstaand besluit heeft genomen over de kerkelijke activiteiten in de verzelfstandigde Grote Kerk.

BESLUIT AK

De AK heeft besloten dat

- tot 1 november 2015 (of een latere datum indien gewenst) de huidige diverse soorten vieringen in de Grote Kerk doorgaan op de huidige wijze;
- het stiltecentrum in de Grote Kerk opengaat met de openstelling in 2015 en gaandeweg naar 1 november zal transformeren in de nieuwe opzet;
- in de verzelfstandigde Grote Kerk met ingang van 1 november 2015 (of andere datum indien gewenst) de kerkelijke activiteiten in een groeimodel worden uitgevoerd zoals hieronder beschreven in het hoofdstuk "kerkelijke activiteiten in de verzelfstandigde Grote Kerk".
Vanaf 1 november 2015 vinden de vieringen plaats op vernieuwde wijze, inclusief aansturing, inclusief zichtbare inkadering en inkleuring in het merk Grote Kerk:
  - a. Elke zondag een viering om 16.30 uur (daartoe behoren ook de cantatevieringen), alsmede vieringen op/rondom de kerkelijke feestdagen. Deze vieringen hebben een duidelijk herkenbaar (oecumenisch liturgisch, kerk-muzikaal) profiel en kwaliteit.
  - b. Rond kerkelijke hoogtijdagen worden vieringen georganiseerd. Hier is ook sprake van een groeimodel.
  - c. Het stiltecentrum is tijdens alle dagen van openstelling open.
  - d. Er is gedurende de week in een vast ritme een aantal bezinningsmomenten/getijdendiensten (vespers). Dat zal klein beginnen en langzaam worden opgebouwd.
  - e. 'Kerkelijke gastvrijheid' functioneert elke dag: een luisterend oor, informatie over de kerk en de kerken (kerkelijk startpunt), maatschappelijk diaconaat (verwijsfunctie). De kerkelijke gastvrijheid en de bemensing van het stiltecentrum wordt gecombineerd.
  - f. Programmering en PR van kerkelijke en niet-kerkelijke activiteiten zijn op elkaar afgestemd c.q. zijn geïntegreerd, zodat er een samenhangend geheel ontstaat en de onderdelen elkaar kunnen versterken;
- qua huisstijl en marketing/PR genoemde kerkelijke activiteiten onder het merk Grote Kerk gaan vallen en in een gezamenlijke kalender zijn opgenomen;
- de PGZ vooralsnog hiervoor de verantwoordelijkheid neemt (zie het desbetreffende hoofdstuk hieronder). "Vooralsnog", omdat de PGZ op dit moment als enige kerkgenootschap de inhoudelijke en financiële verantwoordelijkheid ervoor neemt;
- de inhoudelijke en financiële verantwoordelijkheid van deelnemende partners ook zichtbaar wordt in de formulering van de opdracht aan en de verantwoordingsrelatie tot de Werkgroep Kerk (WK) waaraan de vormgeving en uitvoering van de kerkelijke activiteiten worden toevertrouwd. Deze opdracht is tevens het kader waarbinnen de pastor zijn functie uitoefent;
- de pastor werkzaam in de verzelfstandigde Grote Kerk verbonden is met een kerkelijke lijn. Nu de PGZ als enige inhoudelijke en financiële verantwoordelijkheid neemt voor de kerkelijke activiteiten in de Grote Kerk is het de meest logische oplossing dat de eerste pastor vooralsnog kerkelijk verbonden is aan de PGZ. "Vooralsnog" voor de termijn van drie jaar, omdat
  - ✓ het overleg met andere kerkgenootschappen erop gericht is dat in de toekomst meer kerkgenootschappen inhoudelijke en financiële verantwoordelijkheid gaan dragen en
  - ✓ de stichting i.o. Grote Kerk als beleid heeft geformuleerd dat de kosten van de pastor uiteindelijk tot haar verantwoordelijkheid behoren; na de eerste jaren zal duidelijk zijn wat de draagkracht voor deze manier van kerk-zijn is. Dan moet de Stichting in staat zijn om de pastor te kunnen betalen;

De PGZ zal onderzoeken hoe - voor de duur van de komende drie jaar – voorzien kan worden in de bekostiging van een pastor voor 0,3 – 0,5 fte door externe fondsen te zoeken en/of door in de bestaande pastorale formatie van de PGZ daarvoor ruimte te vinden, onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat

- ✓ de PGZ voor dit doel haar pastorale formatie niet verruimt
- ✓ de formatie van de pastor in de Grote Kerk niet behoort tot de toekomstvaste structurele formatie van de PGZ, zoals die door de AK zal worden vastgesteld.

De AK bekrachtigt

- de al eerder tussen het stichtingsbestuur en het DB van het CvK gemaakte afspraak dat als standaardbedrag voor de diensten onder verantwoordelijkheid van de WK wordt aangenomen € 450,- per viering, zijnde inclusief alle daarvoor te maken kosten voor onder meer de organist en de kosterij;
- dat hij akkoord gaat met de besprekingen met de cantor/organist opdat dat deze onder de verantwoordelijkheid gaat vallen van de Stichting;
- dat alle vrijwilligers voor de hierboven geschetste diverse kerkelijke rollen net als alle vrijwilligers binnen de nieuwe Grote Kerk worden benoemd op basis van op te stellen functieprofielen. De bemensing kan voor een gedeelte bestaan uit huidige vrijwilligers, maar hier wordt nadrukkelijk ook geworven uit de breedte van de Zwolse kerken.

NA VASTSTELLING VAN HET BESLUIT

De AK zorgt ervoor

- de Commissie Grote Kerk op de hoogte wordt gesteld van dit voorgenomen besluit, met de toevoeging en dat
  - ✓ haar gevraagd wordt te zorgen voor continuïteit in de kerkelijke presentie in de Grote Kerk in de vorm van de huidige vieringen tot 01.11.2015
  - ✓ haar opdracht door de AK gegeven per 01.11.2015 (of andere datum indien gewenst) eindigt, omdat per diezelfde datum de kerkelijke activiteiten die passen bij het merk Grote Kerk beginnen als in een groeimodel;
- het moderamen AK en het stichtingsbestuur met de Commissie Grote Kerk zullen overleggen over de manier waarop zij betrokken wordt bij de transitie naar een nieuwe werkstructuur (opdracht aan en samenstelling van de nieuwe Werkgroep Kerk (WK), op te zetten voor de ontwikkeling en uitvoering van de nieuwe kerkelijke invulling vanaf 1 november;
- de AK de voor de gesprekken met de Gezamenlijke Werkgroep (GW) uitgenodigde kerkgenootschappen op de hoogte stelt van dit besluit met de duidelijke aantekening dat de PGZ hoopt dat ook andere kerkgenootschappen inhoudelijke en financiële verantwoordelijkheid gaan dragen en dat de PGZ alleen daarom vooralsnog de verantwoordelijkheid ervoor draagt en vooralsnog de leden van de WK benoemt (overigens na verkregen instemming van het stichtingsbestuur);
- de AK aan het CvK verzoekt de voor de Grote Kerk ingestelde Activiteitencommissie op te heffen;
- de AK het CvK verzoekt de Commissie Kerk en Muziek (verantwoordelijk tot heden voor de organisatie van de orgelconcerten in de Grote Kerk) op te heffen.

TOELICHTING OP HET BESLUIT

INLEIDING

Vertegenwoordigers van het bestuur van de Stichting i.o. Grote Kerk Zwolle en de AK-werkgroep kerkelijke activiteiten in de verzelfstandigde Grote Kerk Zwolle (= Gezamenlijk Werkgroep = GW) hebben deze opdracht van de AK d.d. 17.11.2014 op zich genomen: *“Onderzoek hoe de kerkelijke activiteiten in de verzelfstandigde Grote Kerk -die een integraal onderdeel zijn van het merk Grote Kerk en alle activiteiten van de nieuwe stichting Grote Kerk - oecumenisch vorm kunnen krijgen met en gedragen worden door meerdere Zwolse kerkgenootschappen. “*

De AK heeft bij de opdracht als kader gegeven:

- ✓ *We gaan uit van een groeimodel: bij de start is er nog geen eindbeeld.*
- ✓ *In de Grote Kerk komt er geen nieuwe kerk, maar een gezamenlijk project van Zwolse kerken met gemeenschappelijke zeggenschap.*

- ✓ *De kerkelijke activiteiten zijn breder dan de Protestantse Gemeente Zwolle, dus 'oecumenisch'.*
- ✓ *De Protestantse Gemeente Zwolle blijft hierbij als een van de deelnemers nauw betrokken.*
- ✓ *Het gaat echter om meer dan betrokkenheid, het gaat om het aangaan en onderhouden van een relatie met meerdere kerkgenootschappen.*
- ✓ *In deze relatie moeten alle deelnemende kerkgenootschappen zich realiseren dat de kerkelijke activiteiten passen bij en aansluiten op het merk Grote Kerk en het programma van de projectgroep.*
- ✓ *Deze institutionele relaties helpen de kwaliteit te borgen.*
- ✓ *Aanstelling van een pastor is erg gewenst: niet alleen voor de inhoud en de opzet van de kerkelijke activiteiten, maar ook als sparringpartner van de directeur van de nieuwe stichting.*
- ✓ *Voordat enig kerkgenootschap daartoe overgaat, wordt in de aangeduide oecumenische breedte gesproken over deze opzet. Indien een gemeente al direct "ja" kan zeggen daarop: schitterend. Indien gemeenten wel geïnteresseerd zijn, maar nog niet toe zijn aan een beslissing wordt hun gevraagd of ze ermee kunnen instemmen dat de "ja"-zeggere al beginnen.*

Als aanwijzing voor de werkwijze noemde de AK op 17.11.2014:

- Het huidige eindrapport (van okt./nov. 2014) van de werkgroep kerkelijke activiteiten en de visie van de projectgroep t.a.v. het gewenste profiel worden in de vorm van vraagpunten in het gesprek met de mogelijke partners ingebracht.
- Eind februari 2015 worden de eindbevindingen van dit 'zoekproject partners kerkelijke activiteiten Grote Kerk' doorgegeven aan de werkgroep kerkelijke activiteiten.
- De werkgroep kerkelijke activiteiten baseert daarop haar vervolgrapport (feitelijk: het aangevulde eindrapport) voor de projectgroep. Dit rapport gaat over
  - ✓ de inhoud van de kerkelijke activiteiten
  - ✓ de manier waarop deze kerkelijke activiteiten gestart worden
  - ✓ de mogelijkheden / onmogelijkheden van de financiële realisatie ervan.
- De (formeel 'voormalige') Projectgroep (dit is het Bestuur van de Stichting i.o. Grote Kerk Zwolle) en Werkgroep presenteren in maart 2015 gezamenlijk het vervolgrapport kerkelijke activiteiten aan de AK van de Protestantse Gemeente Zwolle als addendum van het eindrapport van de projectgroep aan de AK.
- De AK is verantwoordelijk voor de besluitvorming.

AANPAK OPDRACHT

- De GW heeft in december een uitnodigingsbrief gestuurd naar ongeveer 30 Zwolse kerkgenootschappen. Daarin wordt uitgelegd waarom men de brief ontvangt en wat de bedoeling is van het te organiseren gesprek. Daarbij ontvingen de kerken ter voorbereiding ook een notitie met de ideeën rond de mogelijke invulling van het kerkelijke gedeelte en een aantal gespreksvragen. Later is er nog een reminder uitgegaan om het gezelschap verder te vergroten.
- Op 14 en 22 januari zijn de gesprekken gevoerd. Naast de GW waren daar in totaal 25 deelnemers van in totaal 16 kerken/gemeenten aanwezig.
- De gesprekken zijn in het nieuwe stichtingsbestuur en in de Werkgroep kerk geëvalueerd. Bij het gesprek in de Werkgroep kerk is cantor/organist Toon Hagen ook betrokken.
- De GW heeft half februari een gesprek gehad om een gezamenlijke lijn te vinden. Daarbij zijn ook inzichten van de eerste weken verzelfstandiging meegenomen. Al snel was er overeenstemming over koers en uitwerking.
- De GW heeft een en ander uitgewerkt in een conceptnotitie. Deze is zowel in de Werkgroep kerkelijke activiteiten als in het nieuwe stichtingsbestuur gefiatteerd.

GESPREK MET DE KERKEN

De twee gesprekken (zelfde gespreksonderwerpen per gesprek) vonden in een goede sfeer plaats. Vrijwel iedereen onderschreef het belang van de Grote Kerk als kerk in het hart van onze stad. Op een enkeling (Dominicaner Klooster w.b. de overige activiteiten in de verzelfstandigde Grote Kerk) was geen sprake van een concurrentiegedachte in de gesprekken.

De conclusies van de GW:

- Er is grote morele support voor een kerkelijke invulling van de Grote Kerk. Men ondersteunt de gedachte van de Grote Kerk als kerk van harte.

- Kerken zien concrete steun vooral in het beschikbaar maken van menskracht. Structurele financiële steun vanuit de kerken zelf is niet aan de orde. Velen hebben zelf al genoeg zorg om geld.
- Op kerkelijk niveau is samenwerking kansrijk bij het gezamenlijk neerzetten van 'events' voor de stad, waarbij de Grote Kerk het centrum is. Te denken valt aan geplande evenementen rond kerkelijke hoogtijdagen en rond spontane bijeenkomsten rond gebeurtenissen als de ramp met de MH-17.
- Diverse kerken willen de Grote Kerk voor speciale vieringen gebruiken. Dit is een mooie kans voor de Grote Kerk, maar valt meer onder 'kerkelijke verhuur' dan onder het uitzetten van onze kerkelijke positionering. Het is belangrijk dat deze 'verhuur' niet verward wordt met de eigen kerkelijke invulling.

KERKELIJKE ACTIVITEITEN IN DE VERZELFSTANDIGDE GROTE KERK

Uitgangspunt is dat de Grote Kerk er is voor de stad Zwolle. De deuren staan zo vaak en zo breed mogelijk open. Het hele jaar door.

Primair doel: Kerk zijn

Kerk voor de brede stedelijke samenleving.

Het conceptprofiel waarin meerdere doelgroepen zich thuis zouden kunnen voelen en waarbij aansluiting wordt gezocht met het merk Grote Kerk, bevat concreet deze mogelijkheden:

- Elke zondag zijn er middagdiensten/vieringen. Ze zijn een uitvoeringsplaats voor kerkmuziek van hoog niveau. Met hymnen uit de oude kerk, onberijmde psalmen in moderne toonzetting, nieuw gecomponeerde liederen en met gebeden wordt beoogd kerkgangers te verrijken en te verwonderen. De uitvoering van (Bach)cantates is ingebed in een liturgische omgeving;
- er is ruimte voor doordeweekse, kortdurende bijeenkomsten, zoals een middaggebed of een vesper. De frequentie en inhoud daarvan kan groeien in de komende jaren;
- de kerk is plaats voor bijbellezing en gebed;
- de kerk heeft een stiltecentrum voor rust en bezinning;
- de kerk is plaats voor maatschappelijk diaconaat (discussie over actuele thema's, stimuleren van specifieke activiteiten en maatschappelijk debat, verbinden van kerk en maatschappij);
- er is mogelijkheid van een gesprek met een pastor / pastorale werker;
- er zijn projectmatige samenwerkingsvormen met andere kerken voor het organiseren van kerkelijke evenementen, rondom diverse hoogtepunten in het kerkelijk jaar of lokale thema's;
- de activiteiten zijn herkenbaar en open(hartig). Ze zijn geworteld in de tradities van de kerk van alle eeuwen en alle plaatsen. Liturgische tradities uit de vroege kerk krijgen een hedendaagse taal en betekenis. Zij richten zich niet op één traditie en op één gemeenschap. Er wordt altijd gezocht naar juiste woorden, rituelen en tonen om het onzegbare te zeggen, de gebeden te dragen en de lofzang gaande te houden;
- activiteiten sluiten daar waar mogelijk aan bij en gaan in op thema's in de samenleving en in de cultuur. Er kan verbinding worden gezocht tussen de exposities en andere activiteiten in de kerk en stad en de thema's van de vieringen.
- er is ruimte voor maatschappelijk debat en dienstbaarheid. Er is wanneer nodig een stem die spreekt tegen onrecht en voor saamhorigheid;
- er is een "stadspastor" in de kerk en voor de stad. Daarmee kan consistentie worden aangebracht in de presentatie en uiting van de kerk. Deze pastor zou activiteiten als het houden van lezingen, het organiseren van cursussen, het agenderen van samenlevingsvraagstukken en het voeren van maatschappelijk debat kunnen initiëren en stimuleren.

De kerkelijke activiteiten zijn aanvullend op de reguliere diensten van de onderscheiden kerkgenootschappen.

Breed kerkelijk gebruik van de Grote Kerk

Zoals dat in het verleden het geval was, blijkt ook tegenwoordig nog dat een kerkgebouw in tijden van zorgen, verdriet en rouw de functie van schuilplaats kan vervullen. In 2014 zochten na de vliegcrash met de MH17 veel mensen, kerkelijk en niet kerkelijk troost en de mogelijkheid om te gedenken binnen kerkmuren.

Het houden van niet kerkgebonden stedelijke herdenkingsdiensten, gebeds- en vredesuren, (tegen)geluid bij actuele maatschappelijke situaties etc., is een zeer belangrijke functie die bijna elke Grote Kerk in Nederland heeft. Mensen verwachten min of meer van kerken dat zij op dergelijke ingrijpende momenten de deuren breed

open zetten. De Grote Kerk zal ruimte bieden, wanneer zich in de wereld rampen of andere gedenkwaardige momenten voordoen, zodat mensen daar kunnen gedenken, overdenken en stil zijn.

Ook in meer algemene zin heeft de kerk voor veel doelgroepen wat te bieden. Zo kunnen wij toeristen en passanten bedienen door aanwezigheid in de kerk van mensen met een luisterend oor en een helpende hand, een stilleruimte en aandachts- en gebedsmomenten. Maar ook heel praktisch door het beschikbaar hebben van materiaal: gebeden, teksten, etc.

Verdere mogelijkheden:

- de Grote kerk als (letterlijk) centrum voor samenwerkingsverbanden op kerkelijk gebied en in relatie met maatschappelijke thema's (diaconaal punt en/of zorgzame kerk, SLAG, Dien je Stad, etc.);
- deelname in zakelijke workshops/congressen/lezingen met – waar dat past - ruimte voor het belichten van kerkelijke aspecten;
- er is ruimte voor het gebruik van de Grote Kerk door Zwolse kerken voor het houden van eigen diensten.

De verantwoordelijkheid en de organisatiestructuur

De kerkelijke activiteiten in de verzelfstandigde Grote Kerk vallen onder de verantwoordelijkheid van de kerkgenootschappen die de inhoudelijke en financiële verantwoordelijkheid daarvoor nemen.

De hiervoor verantwoordelijke kerkgenootschappen geven de opdracht tot uitwerking van deze activiteiten aan een "Werkgroep Kerk". De leden daarvan worden benoemd door de deelnemende kerkgenootschappen na instemming daarmee van het bestuur van de Stichting Grote Kerk.

De Werkgroep Kerkelijke activiteiten is verantwoordelijk voor de (theologische) inhoud en de liturgische vormgeving. De deelnemende kerkgenootschappen houden daarop het toezicht.

Coördinatie en verbinding gebeurt vanuit een Werkgroep Kerk (WK). Daarin zitten de pastor, de cantor/organist en een klein aantal leden. Een van hen fungeert als voorzitter. De WK is verantwoordelijk voor

- a. Coördinatie, ontwikkeling en uitvoering van kerkelijke activiteiten door onderliggende werkgroepen;
- b. Bewaking kwaliteit en identiteit en inpassing in het merk;
- c. Afstemming met andere onderdelen van de Grote Kerk;
- d. Afstemming met kerken rond gezamenlijke activiteiten;

De pastor is verbonden met een kerkelijke lijn. Hierdoor wordt voorkomen dat de kerkelijke activiteiten een van kerkgenootschappen 'losgezongen' activiteit wordt.

De directeur van de Grote Kerk is eindverantwoordelijk voor de gang van zaken in de Grote Kerk. In die zin is hij/zij gesprekspartner van Werkgroep Kerk

De directeur is verantwoordelijk voor het merk Grote Kerk, de (integrale) programmering, marketing/PR, de exploitatie, het gebouw en de medewerkers/vrijwilligers. In die zin geeft hij hiërarchisch leiding aan de Werkgroep Kerk. Als beroepsmogelijkheid bij geschillen in dezen geldt het bestuur van de Stichting.

De directeur is niet verantwoordelijk voor de (theologische) inhoud noch de liturgische vormgeving.